Book-Post

S1

To,

If not delivered please return to :

EDITOR,
THE VEDIC PATH,
P.O. Gurukul Kangri,
(U.P.) 249404.

सं०चं० स्यान्यस्याभावात् भगवत्तिंश्रुतिरन्यभजनमसंतमपरेण निषेधयति शिवएकोध्येयः सर्वमन्य
२० त्परित्यज्येत्यादिना शिवशब्दवाच्यस्य वस्तुन एव ध्येयत्वे अन्यथा कथं संसारनिवृत्तिः निरस्त
सकलदोषकलंकनिरतिशयमंगलाधारत्वं च शिवत्वं यद्ध्यानान्मोक्षरूपफलमुच्यते य
दा चर्मवदाकाशं वेष्टयिष्यन्ति मानवाः तदा शिवमविज्ञाय दुःखस्यांतो भविष्यतीति शिव ए
को ध्येयः शिवंकरः सर्वमन्यत्परित्यज्येति शिवव्यतिरिक्तस्य मुमुक्षुणा ध्येयत्वपरिसंख्याय
ते अतः शिवो मोक्षकामैर्ध्यातव्यो ज्ञातव्य इति स्कांदे अन्यदेवान्परित्यज्य यजेत्पंचास्य न्र
मीश्वरं सर्वमंत्रान्परित्यज्य जपेत्पंचाक्षरं सदेति वायवीयसंहितायां अन्यान्देवान्परि
त्यज्य कर्मणा मनसा गिरा शिवं सांबं च सगणं भजेभावसमन्वितं परात्परं विहाय सांब
मीशानं भजंते सांबगाः देवतांतरं ते महाघोरसंसारे पतंति परिमोहिताः पाद्मे मार्कंडेय
रचितं सर्वत्रैलोक्यं सचराचरं ते कृतघ्ना भविष्यंति ये न भक्ता महेश्वरे तं त्यक्त्वा नाद्रतां दे
वयः सेवंतान्यदेवतानाम् सहिमागोरथीत्यक्त्वाकाक्षं नैमगतृष्णिको नारदपंचरात्रे नार
दउवाच ब्रह्मन्केन प्रकारेण सर्वपापक्षयो भवेत् धर्मार्थकाममोक्षादि प्राप्यते सर्वसि
द्धयः भुक्त्वा भोगान्सविपुलान्प्राप्नोति परमं पदं सुरासुरनरव्यालमुनीनामपि दुर्लभम् दुर्गा २०

हस्थवर्णानामनंतेषां सर्वथैवाप्रामाण्यकल्पनायोगात् भागवतेऽक्रूरस्तोत्रे त्रय्याच विद्यया
केचिदित्युपक्रम्य त्वामेवान्ये शिवोक्तेन मार्गेण शिवरूपिणं बह्वाचार्यविभेदेन भगवंस्त्वा
मुपासत इत्यादिना तेषामधिकारिविभेदेन प्रामाण्यविभावनाच्च स्वतंत्रागमोदितेष्वाचारेष्व
धिक्रियंत इति चेदुच्यते शापाद्गौतमादीनां पापाद्वा महतो नराः ये गता वेदवाह्यत्वं
ये च संकीर्णयोनिजाः तेऽधिक्रियंते तंत्रेषु स्त्रीशूद्राश्च यथायथं अनुग्रहार्थमेतेषामाग
मा निर्मिताः पुरा तस्माद्वै वेदवाह्यानां रक्षणार्थं च पापिनां विमोहनाय शास्त्राणि क
रिष्यावो वृषभध्वज एवं संचोदितो रुद्रो माधवेन मुरारिणा चकार मोहशास्त्राणि के
शवोऽपि शिवेरित इत्यादिना तेषां कथंचिदपि प्रामाण्येनाभ्युपगतपाशुपतपांचरात्रादयः प्र
णीता इति वर्णनेन वैदिकमार्गबहिर्भावानां तत्राधिकारः प्रदर्शित इत्यलमतिप्रसं
गेन एवं श्रुतिस्मृतिपुराणमहाभारतरामायणानेकऋषिशास्त्रकारसंमत्याशि
वराव सर्वोत्तर इति सिद्धं अथ तावत् सर्वैर्निषेव्य इति प्रतिपाद्यते सकलजगन्निलय

3

लिं०चं० शिष्यते ग़रोः संभाविनादोषाः प्रायेणात्रकलौयुगे तस्मात्सर्वप्रयत्नेननुकार्यो हिकिल्वीरणः
९३ उच्चैर्जपस्तुसर्वेषांयथोक्तफलदोभवेत् नीचैः श्रुतोनचेत्कोपिश्रुतश्चेन्निष्फलोभवेत् इतिजपप्रकारः २४
जपान्तेपूजासमर्पणंकार्यं तदुक्तंशिवरहस्ये कृत्वाजपंमहेशायततः पूजांनिवेदयेत्
जलंहस्तेसमादायसादरंभक्तिपूर्वकं जानुभ्यामवनींगत्वामंत्रमेतंपठेत्ततः आ।
वाहनंनजानामिपूजांचोमापतेप्रभो त्वमस्यदेवदेवेशमामंगीकुरुशंकर इतिमं
त्रंसमुच्चार्यान्यजेत्यो० अनंतरंततः स्पर्शः कार्योमहेशस्यधृत्वाबिल्वदलंकरे स्पृशे
हस्तदलेनेशमयमेतिविधाजपेत् बिल्वपत्रंदक्षिणकरेणकार्यंवामहस्तेनात्तं
गमुपस्पृशेत् तदुक्तंलैंगेपि अयंमेहस्तइत्याद्यैः सवहस्तजलेनयः उपस्पृशे
त्तिंगपार्श्वंसपापेभ्योविमुच्यते. धिः परोन्नममहादेवांशिवनिर्माल्यजंजलं पिबे
त्सर्वार्थसिद्ध्यर्थंत्रिस्त्रिश्चुलुकसंमितं इत्युक्तं यत्नेनशिवनिर्माल्यजंनोदकं अमुंमंत्रंपठित्वादौपिबेच्चतदनंतरं कालमृत्युहरंपुण्यंब्रह्महत्यादि दुर्गा
नाशनं व्याधिसंघप्रणाशनं शिवनिर्माल्यजंनोदकं इतिमंत्रंसमुच्चार्यशि ९३
वतीर्थंप्रयत्नतः पानेप्यशक्तःसन्हिविप्रस्त्रिकालमपिसादरं पूजापराधानात्

पुत्रमालायै वह्निजायास्वाहान्तः सोऽत्रदोषभवत्येव तस्मादेवोक्तनेमया जपेद्यावत्फलंप्राप्य
विद्रुमोत्तममालया ततः सहस्रगुणितंमुक्तामालिकयाफलं जपेद्यावत्फलंप्राप्य
मौक्तिकोत्तममालया ततः सहस्रगुणितंफलंस्फटिकमालया जपेद्यावत्फलंप्रा
प्यंशुद्धस्फटिकमालया ततोनंतगुणंप्रोक्तंरुद्राक्षमालया पंचाक्षरःपरोमं
त्रःसर्वमंत्रशिरोमणिः स्त्रीभिरप्यन्वहंजप्यः सहस्रविधिपूर्वकं पंचाक्षरस्वभाव
स्यज्ञातोमादृशैर्जनैः किंतुदेवमहादेवस्तत्प्रभावंयथार्थतः जपेत्पंचाक्षरेमंत्रेन
श्यत्यघकुलंक्षणात् पंचाक्षरोमहामंत्रःसच्छिवात्मकएवहि जाबालोपनिषदि
वाचं यज्ञाजलःशिवइतिवदेत्तेनसहस्रंवदेत्तेनमहएवसेत्तेनमहभुंजीत तथाचैवयदक्षरंना
मगिरिरत्नंनसांसकुंच्छसंगादघमाघ्रुक्तिंतत तथाविद्यासुश्रुतिरुद्रस्तथारुद्रैकाद
शिनीश्रुतौ तत्रपंचाक्षरंतस्यांशिवइत्यक्षरद्वयमिति ब्रह्मोत्तरखंडे देवानांपरमो
देवोयथावैत्रिपुरांतकः मंत्राणांपरमोमंत्रस्तथाचैवषडक्षरः नमस्कारेणजीवत्व
शिवेनिपरमात्मनि ऐक्यंगतमतोमंत्रःपरब्रह्ममयोह्यसौ किमत्रबहुभिर्मंत्रैः

लिं०चं० २२

किंतीर्थैः किंतपोवरैः यस्योंनमः शिवायेतिमंत्रो हृदयगोचरः कैवल्यमार्गदीपोयंकुविद्यासिं
धुवाडवः महापातकदावाग्निः सोयंमंत्रः षडक्षरः पंचाक्षरः स्वतः सिद्धः सर्ववेदशिरोम
णिः प्रजांतेजपनीयोयंकेवलःस्यात्षडक्षरः ततस्तेनससोमेनकर्त्तव्यंशिवपूजने लैंगे
पि नमः सोमेतिमंत्रेणपूजनीयोमहेश्वरः जपस्तुकेवलेनैवसदाकार्यः प्रयत्नतः
त्रिविधो ह्यत्र जपो ज्ञेयो मानसोपांशुभाष्यतः मानसो मननात्साकार्यो
मंत्रवाक्यार्थचिंतया उपांशुरोष्ठसंस्पंदमात्रस्वश्रुतिगोचरः उच्चैर्भाष्यजपः प्रोक्तः
परश्रवणगोचरः उक्तेष्वमानसोज्ञेय उपांशुः सर्वसिद्धिदः क्षुद्रकर्मणिभाष्यः
स्यादित्युक्तस्त्रिविधोजपः अंगुष्ठमारभ्यानामिकामूलमारभ्य अंगुष्ठेनैवचालयेत् मध्यमानामि
मिकांगुष्ठैर्ग्रहीत्वाजपमाचरेत् मंत्रमुच्चार्य्ययोगाद्यैस्स्पृष्ट्वाप्रदक्षिणं मनुनायेन मु
क्तंरत्नमेकैकंविलोमान्नपादयोनयेत् अंगुष्ठतर्जनीभ्यांस्यान्मालाकुर्य्यान्नमध्यमे
ध्यमा कनिष्ठांगुष्ठयोगेनकनिष्ठासिद्धिदायिनी पंचाक्षरः षडक्षरो वापि वक्ष्या
माह वायवीयसंहितायां पंचाक्षरस्यमाहात्म्यंब्राह्मणानां षडक्षरः अष्टप
दस्त्रीणामपत्नेदरेण आलस्यपदं द्विजानेरुपपत्नेदकं तदूना शिवरहस्येपि

दुर्गा २२

पंचादरेण कर्त्तव्यं स्त्रीभिः शूद्रैर्नमोन्तेन बह्वादरेण कर्त्तव्यं कुलदत्तविद्योऽस्तु यथा तथा
शूद्रेणापि नमः प्रयोक्तव्यं कुलदत्तविद्योऽस्तु यथा शूद्रैरन्तेऽपि प्रयोक्तव्यो न तु स्त्रीणां तथैव च अ
यं नियमः पूजाजपयोरेव न तु ध्यानस्य तदुक्तं विद्यार्णवरसोहित्तायां नारी वाथ नरो वा
यत्र कुत्रापि वान्यरवश्वा नमोन्तं वा नमः पूर्वमातरः सर्वेपदं जपेत् शूद्रवैदिकेन।
न्यासरहित एव जपः कर्त्तव्यः तदुक्तं शिवरहस्ये शिवपंचाक्षरः शूद्रो जपनीयः अ
यत्नतः शूद्रान्तेस्सहस्त्रं तु तान्त्रिकेन्यासपूर्वके वैदिकेन्यासरहितो जपनीयो हि म
क्तितः अनेनैवाभिप्रायेण गायत्र्याः शूद्रं गतो मंत्रस्त्र्या एकेनेत्थं तिरोधविधिर वैदिक इति
आश्वलायनेनोक्तं उपदेशरहितैरपि जपः कार्यः तदुक्तं शिवरहस्ये उपदेशोऽस्तु वामा
स्तु शिवमंत्रस्य पावन्ति तथापि जपनीयोऽयं मंत्रश्चैव बह्वादरः अत एव कलौ यथोक्तल
क्षणसम्पन्नस्य गुरोरभावात् मंत्रग्रहणप्रकार आम्नातः पद्मपुराणे गुरोरभावे विप्रे
द्र मंत्रग्रहणमेष्यते कुलपदेत्रयोदशपादक्षिणामूर्त्तिसन्निधौ तालपत्रे मन्त्रं लिखेत् स्व
स्थापयेच्च तदग्रतः संपूज्य दक्षिणामूर्त्तिम् उपचारैः षोडशैः पायसं विनिवेद्याथ प्र
णम्य दण्डवत्ततः तालपत्रं समालोक्य पठेदष्टोत्तरं शतं एवं गृहीतो मंत्रः सद्गुरोरपि वि

लिं०चं० २२ ततस्ततः वक्ष्याम्यतिरहस्यं ते शृणुष्व सर्वतो मम वेदैः शास्त्रैर्वेदविद्भिर्विचार्य सुविनिश्चितं ब्र
ह्मघ्नो वा सुरापो वा स्तेयी वा गुरुतल्पगः मातृहा पितृहा वापि वीरहा भ्रूणहापि वा संपूज्या
मन्त्रकं भक्त्या शिवं परमकारणं तैस्तैः पापैर्विमुच्येत बर्षैर्द्वादशाभिः क्रमात् तस्मात्सर्वप्रय
त्नेन पतितोपि यजेच्छिवम् कृत्वापि सुमहत्पापं भक्त्या पंचाक्षरेण तु पूजयेद्यदि देवेशं त
स्मात्पापात्प्रमुच्यते अभक्ता वायुभक्ताश्च ये चान्ये व्रतकर्षिताः तेषामेतैर्व्रतैर्नास्ति शिव
लोकसमागमः भक्त्या पंचाक्षरेणैव यः शिवं सकृदर्चयेत् सोपि गच्छेच्छिवस्थानं शिवमन्त्र
स्य गौरवात् तस्मात्तपांसि यज्ञाश्च सर्वे सर्वस्वदक्षिणाः शिवमूर्त्यर्चनस्यैते कोट्यंशेना
पि नो समाः यः सकृत्पतितो वापि मूढो वा मुच्यते नरः पूजयेन्मुच्यते भक्त्या नात्र कार्या वि
चारणा दुर्लभं प्राप्य मानुष्यं ये चार्चयन्ति पिनाकिनं तेषां हि सफलं जन्म कृतार्थास्ते नरो
त्तमाः सौभाग्यं कान्तिमद्रूपं सत्त्वं त्यागः च भावना शौर्यं च जगति ख्यातिः शिवमर्चयतो भ
वेत् त्वरितं जीवितं याति त्वरितं याति यौवनं त्वरितं व्याधिरभ्येति तस्मात्पूज्यः पिनाकधृ
क् न शिवार्चनात्तुल्योऽस्ति धर्मोन्यो भुवनत्रये इति विज्ञाय यत्नेन पूजनीयः सदा शि दुर्गा २२

तद्ब्रूहि सकलं तात त्वनाथः परमहंसलो अनंतज्ञानपाथोधेः स्वयंभो भोगमोक्षदं ब्रह्मोवाच शृणु
पुत्र प्रवक्ष्यामि लोकस्यैतत्परमरहस्यं न कस्यापि मया ख्यातमेवं भूरिभयापहं परात्परतरं पुत्र ना
रायणपरायणाः प्राप्नुवंति परं स्थानं यत्रानंतं सुखं महत् जपयज्ञतपो होमव्रतस्वाध्या
नसंयुताः दमदानदयास्नानशौचाचारसमन्विताः अपि ते व्रजनयास्यंति ये सदा शिवनिंद
काः अंधंतमः प्रपद्यंते ये वै शंकरनिंदकाः तस्मादेकांतचित्तेन सम्यगाराधयेच्छंकरं अं
बिकापतिमीशानं खंडचंद्रावतंसकं त्रिनेत्रं शूलपाणिं च भुक्तिमुक्तिप्रदं शिवं परारा
ध्य ध्यानेन सर्वसिद्ध्यर्थं कुर्याच्छंकरपूजनं ब्रह्मविष्ण्वादिदेवानां पदप्राप्तिश्च पूजया
अपि पैश्वर्यं सुरत्वं च पदं गांधर्वपूर्वकं सार्वभौमत्वमीशस्य पूजयैव हि सिद्ध्यति मनोहराः
स्त्रियः सौख्यं कल्याणभवनानि च अपर्यंतधनं चापि पूजया शूलिनः खलु अश्वमेध
सहस्राणि राजसूयशतानि च महेशार्चनपुण्यस्य कलां नार्हंति षोडशीं वायवीय
संहितायां अंत्यजो वाधमो वापि मूर्खो वा पतितोपि वा शिवं प्रपन्नश्चेत्कश्च पूज्यः सर्व
सुरासुरैः तस्मात्सर्वप्रयत्नेन भक्त्यैव शिवमर्चयेत् अभक्तानां क्वचिदपि फलं नास्ति य

प० ४

परस्ये स्वदर्यंदेत ०॥९॥ स्थि
त्वा स्या नै स रोजे फलं व म. य
म. स्तत कुं भि ते ब्र सरं घ्रे स्वा
ते पा ते प्र ली ने फकु टि त गृह
ने ज्यो ति स्पेप रा रव्यो लिं ज
ले व्रत वार्थे सकल ग न त नो नै वे
वं क दा चित् तं त ०।१० मो श कुं स्ला ते
कर्म भ ति पु दं ग ह नं प्र स चा पा कुं ला
रं भौ ते वा र्त कं पं मे द्वि ज कु ल वी हि

राम:

बोविवेकः सुतधनपुव
तिस्वाङ्सौरव्यनिषलःसौ
वीचिंताव्यतामसद्दय
मसौमानगर्वाधिरूढं
दंतव्यो ॥५॥ बाधिकैःचिं
द्रयांएंविगतगात्रमाति
प्रबाधिदेवाधिताचैःपा
चैःरोगैर्वियोगैर्विषघरं

यवागूपूरितपात्राणां सरस्व
ती॥ गंगा काशी समा सरप
सर्वतीर्थमयी तथा॥ तीर्थ
रूपा तीर्थपुराणा तीर्थसारती
र्थसेविका॥ पुराण सा पुराणस
फाच पुराण कीर्तिगका क्रि
ना॥ पुराणकालो पुराण संस्था
तथा पुराण जानन्दि सा॥ तुल

12

भू.स.

२ सीतोतुलातोत्रा राधिकारा
धन गिया।। सत्पासत्ब स
त्यभामा सत्क्षि ला कुलवंतु
भा।। देवकी कंठ माला चं
तुभक्ता भद्रस्नु पि ली।। स
तो दरीत दया सो म्या पुष्पा मां
गा ज्ञा सद पीं ना।। धोरस्वपा
पोर तेजा धोर त्रिपरफीं २

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

पं-स-
५

वदूती शिवप्रियाशिवदायि
ववज्रास्था शिकौला। शिवक
रिणी॥ इन्द्राणी चंद्रकन्याचरा
जकन्या सुंदरीजया॥ लज्जाकी
लासाध्रुवीला कुलस्त्री
कुलनूतिका॥ महाकुला
नाकिस्कमा निर्लज्जा सुग्स
लान्विता॥ कुलीना कुलक ५

14

पा.

१

ॐ श्री गणेशाय नमः ॥ ॐ विघ्नौघहद्वं देसवितरित
र्लेवृन्नणिध्वस्तवज्ञेज्ञानांशं वेधाधावेविरमति
मूर्ध्नि समक्रैवैरूज्जुवेरे ॥ वेकुंठेऽकुंविताहेमहिषमति
हर्षपोर्हषोयद्विप्रविघ्नतोव धा·अयपदइति मूरि
भाग्यभवानी ॥ १ ॥ मधोमर्त्स्वनी ॥ हे गंगाधर पल्लिवक्रि
वध किंजान्मस्मै नष्ट कोऽहं दार एपकमर्पं जातवो स्या
कोलियस्याहृदो ॥ भिन्न जातगतोस्मियत्तमदनैका

16